

SATURNUS

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SATURNUS, LJUBLJANA

LETO XXV, ŠTEVILKA 2 — FEBRUAR 1985

SINDIKAT O ZAKLJUČNIH RAČUNIH || 167466 Ne samo številke

Bolj kot o računovodskem vidiku ključnega računa naj bi sindikat in delavci vsebinsko razpravljali o uspešnosti našega gospodarjenja in iz rezultatov potegnili nauke za nadaljnje planiranje. To se pravi, da je pomembno v teh razpravah ugotoviti, kako bomo zaustavili nadaljnje padanje osebnih dohodkov, kako bomo z zniževanjem stroškov vplivali na nižjo rast cen in uveljavili bolj stimulatívno delitev osebnih dohodkov.

Letos pa še posebej poudarjamo, da je lastne dosežene rezultate nujno primerjati z rezultati sorodnih ozdov, v skupini ali podskupini dejavnosti. Brez takih primerjav je vsako indeksno prikazovanje lastnih rezultatov pesek v oči.

Sindikalne organizacije naj vztrajajo, da bodo razprave ob azključnih računih osredotočene na štiri vsebinske sklope in sicer:

- **ocena kakovosti pridobivanja dohodka** (dohodek na delavca, dohodek na angažirana sredstva - primerjava s sorodnimi ozdi, koliko je dohodek rezultat večje proizvodnje, višje produktivnosti, boljše izkoriščanja proizvodnih zmogljivosti, zmanjševanja materialnih stroškov, združevanja dela in sredstev, posodabljanja tehnološkega procesa, koliko pa zgolj posledica višjih cen, kolikšen del dohodka je pridobljen na podlagi inovacij, ali je del dohodka rezultat izjemnih ugodnosti);

- **ocena kakovosti razporejanja in delitve dohodka** (ali je doseženi dohodek razporejen skladno z družbenimi usmeritvami, kakšna so bila razmerja med osebnimi dohodki na delavca in akumu-

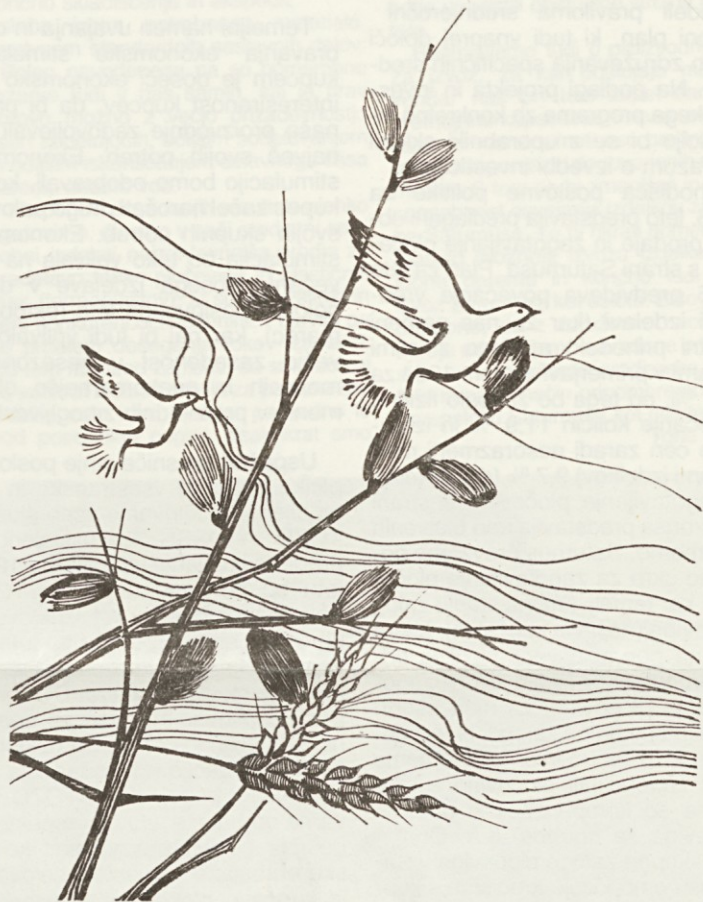
lacijo na angažirana sredstva, v primerjavi s sorodnimi ozdi v tekočem srednjeročnem obdobju, kako je razporejen del dohodka, ki je rezultat izjemnih ugodnosti, kako je razporejen del dohodka pridobljen na podlagi inovacij, kakšno je razmerje med osebnimi dohodki in akumulacijo v dohodku in kakšen je vzrok za tako dobro ali slabo razmerje);

- **ocena kakovosti gospodarjenja z denarjem** (kakšen je likvidnostni položaj tozda, kakšen je obseg dinarske ali devizne zadolžitve - ukrepi za zmanjšanje kreditne odvisnosti, kakšni so bili ukrepi za lastno razbremenjevanje, kakšna je razlika med prejetimi in plačanimi obrestmi, kakšen je koeficient obračanja obratnih sredstev);

- **konkretizacija ciljev ekonomske politike v planih ozdov** (kaj načrtujemo za višjo raven proizvodnje in izvoza, izboljšanje ekonomičnosti in produktivnosti - da bi dosegli tak dohodek, ki bo omogočal rast realnih osebnih dohodkov in akumulacije, kako bomo z zniževanjem stroškov vplivali na nižjo rast cen, kako bomo dosegli stimulatívnejšo delitev na podlagi samoupravnih sporazumov dejavnosti in v letnih planih postavili ustrezna, na podlagi resolucije določena razmerja med akumulacijo in brutto osebnimi dohodki).

Sindikat naj hkrati razpravlja tudi o (ne) uveljavljanju delitve po delu in rezultatih dela. Zahteva naj, da se ob zaključnih računih obravnavajo tudi poročila poslovnih organov in oceni učinkovitost del njih in drugih delavcev s posebnimi pooblastili.

Povzeto po Informaciji RSZSS 1/IX

Čestitamo za Dan žena

NOVA POSLOVNA POLITIKA TOZD EMBALAŽA

Skupna nabava, več planiranja, enakomernejša proizvodnja

Delavski svet TOZD Tovarna embalaže in Izvršni odbor Temeljnega saoupravnega sporazuma (TSS) sta koncem decembra lani sprejela poslovno politiko za 1985, ki smo jo začeli izvajati 24. decembra 1984. V nadaljevanju bi skušali prikazati zakaj nova poslovna politika, kakšna je ta poslovna politika in kaj zasleduje, pa tudi to kako bo le-ta lahko uspešna.

Pločevino, potrebno za proizvodnjo kovinske embalaže, lahko zdaj dobimo na domačem tržišču. Proizvodnja te pločevine bo vse kvalitetnejša in v prihodnosti bo prav gotovo zadovoljila domače potrebe. Glede na to in na dejstvo, da imamo približno 3.000 ton lastne bele plo-

čevine, menimo, da so podani vsi pogoji za ponoven prehod na skupno nabavo pločevine. S tem se bistveno približamo kupcu, kateremu odpade skrb za pločevino, naši TOZD Tovarna embalaže pa omogočamo bolj nemoteno in enakomerno proizvodnjo, predčasno vključevanje (glede na konkurenco) v odnose, ki bodo nastali v prihodnosti z normalnejšimi tokovi pri preskrbi pločevine. Na podlagi teh predpostavk prehajamo na skupno nabavo pločevine v našem imenu in za račun kupcev, kar pomeni, da pri dobaviteljih pločevine nastopa v celoti kot naročnik in nosilec obveznosti Saturnus, v sistemu poslovanja pa ostaja še nadalje pločevina tisti del,

za katerega sredstva združujejo kupci. Na ta način v primerjavi z dosedanjim poslovanjem v nekem smislu ponovno aktivirana funkcija prodaje, ki ima nalogo prodati izdelke in zagotoviti sredstva za pločevino in funkcija nabave, ki nabavlja pločevino iz sredstev, dobljenih pri prodaji, za potrebe tekoče proizvodnje neodvisno od konkretnega naročila kupca. Takšno poslovanje nabave omogoča uvedba plana asortimana potrebne pločevine za posamezne mesece, ki ga sestavlja prodajna služba.

Naše sedanje in bodoče poslovanje temelji na TSS. Zaveamo se potrebe po dograditvi tega temeljnega dokumenta, s katerim po samoupravnih poti urejujemo odnose z našimi kupci - udeleženci TSS. Poslovna politika za 1985. leto predvideva in napoveduje aktivnosti, s katerimi bi prilagodili sedanja določila in jih ob novih spoznanjih natančneje opredelili, še zlasti na področjih, kot je delitev in uporaba dohodka skupnega poslovanja. Spre-

minjanje in dopolnjevanje TSS je zahteven in dolgotrajen postopek, saj zahteva samoupravno usklajevanje in ugotavljanje skupnih interesov udeleženk. TSS ne moremo spremeniti čez noč, v našo poslovno politiko pa smo s spremembami in dopolnitvami vendarle vgradili nekatere nove elemente.

Na podlagi zbranih pripomb, posvetovanj in družbeno-ekonomskih predpostavk s poslovno politiko za leto 1985 sprejemamo:

- ponovno opredelitev dela dohodka, ki je predmet delitve na proizvajalca in na udeležence uporabnike kot to določa Zakon o ugotavljanju in razpolaganju celotnega prihodka v celoti;
 - delitev deleža dohodka udeležencev uporabnikov se opravi v višini 60 % mase na podlagi minulega dela in 40 % mase na podlagi živega dela;
 - pri delitvi minulo delo predstavljajo združena kvalitetna sredstva uporabnikov, živo delo pa vrednost em-
- (nadaljevanje na 2. strani)

Skupna nabava, več planiranja...

(nadaljevanje s 1. strani)

balaže, ki jo pri nas izdelamo zanje. Na ta način se približamo družbeno ekonomski opredelitvi faktorjev, ki vplivajo na ustvarjanje skupnega dohodka.

Pri združevanju kvalitetnih sredstev udeležencev - uporabnikov obdržimo sedanjo obliko in odnose. Bistveno pa spremenimo način uporabe teh sredstev. Temeljne investicije iz teh sredstev konkretno opredeli praviloma srednjeročni skupni plan, ki tudi vnaprej določa način združevanja specifičnih sredstev. Na podlagi projekta in investicijskega programa za konkretno investicijo bi se z uporabniki sklenil sporazum o izvedbi investicije.

Izhodišča poslovne politike za 1985. leto predstavlja predlagani obseg prodaje in zagotavljanje pločevine s strani Saturnusa. Plan za leto 1985 predvideva povečanje vrednosti izdelavi (kar za nas pomeni celotni prihodek) merjeno z istimi cenami v primerjavi z letom 1984 za 22,7 %, od tega bo znašalo fizično povečanje količin 11,9 % in izravnavne cen zaradi nesorazmerij med cenami izdelkov) 9,7 % (dispariteta).

Zagotavljanje pločevine s strani Saturnusa predstavlja eno bistvenih sprememb. Saturnus prevzame ponovno skrb za zagotavljanje pločevine, kar temelji tudi na stanju zaloga pločevine (naših in kupčevih), kakor tudi na ponovno večji vlogi in odgovornosti nabave službe za zagotavljanje pločevine, za njen asortiment in optimalne zaloge. Naši kupci bodo v prihodnje le izjemoma sami zagotavljali pločevino - take izjeme so kompenzacijski uvoz in pločevina za potrebe JLA. Obstojne skupne zaloge pločevine v Saturnusu omogočajo kreditiranje kupcev s posojili ali pa z zavarovanim odloženim plačilom, na poznejši rok. Namensko kreditiranje pločevine na osnovi obstoječih zalog omogoča: materialno likvidnost zalog; razbremenitev TOZD obresti, ki jih je doslej plačeval za uporabo tujih obratnih sredstev; nemoten začetek proizvodnje ter spoštovanje dogovorjenih dobavnih rokov kot temeljno poslovno prvo v odnosu do konkurence.

Poslovna politika predvideva tudi spremembo cen izdelave. V letu 1985 naj bi bile cene v povprečju za 35 % višje kot v preteklem letu, do konca leta pa bodo višje za 60 %. Te spremembe pa bomo izvajali postopoma, kar nam omogoča prilagajanje konkretnim tržnim pogojem.

Za uresničitev te politike uvajamo načrtovano in vnaprej dogovorjeno proizvodnjo. To naj nam zagotovi optimalnejše izkoriščanje proizvodnih zmogljivosti, kupcem pa boljše zadovoljevanje potreb po kovinski embalaži. Doseganje načrtovane proizvodnje bomo urejevali z realizacijo skupnega plana, ki seveda temelji na letnih dogovorih za vsakega kupca posebej. Prehod na letne pogodbe o izdelavi in dobavi kovinske embalaže bomo izvedli postopoma, kar nam omogoča novo terminirano »poslovno leto«, ki traja od 01.04. tekočega leta do 31.03.

naslednjega leta. Za leto 1985 nam bo to omogočilo, da sklenemo letne pogodbe z vsemi, ki se bodo želeli vključiti v načrtno usmerjevanje in urejanje, opredeljeno z mesečno dinamiko.

Že prej omenjena sprememba cen nam omogoča vnovično uvedbo ekonomske stimulacije za vse tiste, ki se vključujejo v načrtno usmerjanje proizvodnje.

Temeljni namen uvajanja in odobravanja ekonomske stimulacije kupcem je doseči ekonomsko zainteresiranost kupcev, da bi preko naše proizvodnje zadovoljevali kar največ svojih potreb. Ekonomsko stimulacijo bomo odobraval, ko bo kupec začel naročati drugo polovico svojih skupnih potreb. Ekonomska stimulacija bo tako vplivala na povečanje obsega izdelave v drugi polovici poslovnega leta (oktober - marec), kar naj bi tudi vplivalo na večjo zasedenost v nesezonskih mesecih in enakomernjšo obremenitev proizvodnih zmogljivosti.

Uspešno uresničevanje poslovne politike pogojuje vsestransko in poglobljeno sodelovanje vseh služb v TOZD in DSSS. Le usklajeno in predano izvajanje te politike v 1985. letu bo ponovno uveljavilo TOZD Tovarna embalaže kot izdelovalca kovinske embalaže, mu zagotovilo ekonomske pogoje za enakovrednejše poslovanje znotraj DO, omogočilo pokrivanje potreb po finančnih sredstvih in omogočilo dolgoročno konsolidacijo gospodarjenja. To je temeljni pogoj, da bi TOZD Tovarna embalaže lahko perspektivno postala celovit proizvajalec kovinske embalaže namesto izdelovalca iz kupčeve pločevine. Poudariti je treba, da se vseskozi potrjuje pravilnost dosežane opredelitve TOZD, da gradi svojo bodočnost in razvoj na temelju dohodkovnih odnosov s kupci. Menimo, da je ta poslovna usmeritev tudi edina trajno možna družbeno ekonomska usmeritev, ki zagotavlja potrebno socialno varnost vseh zaposlenih in trajno perspektivo. Vse to narekuje vsestransko poglobljen pristop pri poglobljanju in razvijanju teh odnosov, ki jim moramo zagotoviti potrebno politično podporo, strokovno znanje, kakor tudi našo voljo in pripravljenost.

Na koncu bi želel poudariti, da še tako dobro zasnovana poslovna politika sama po sebi ne bo spremenila ničesar. Rezultatov bomo deležni izključno z našim delom, zato pa se bomo morali vsaj malo spremeniti vsi, ki bomo izvajalci te politike. Postati moramo bolj stabilizacijski, posebno v naslednjih letih ob pričakovanju manjšem povpraševanju, ki bo nov preiskus naše življenjske sposobnosti, ki jo je delovni kolektiv Saturnus že nešteto dokazal v dolgoletnem obstoju. Morda bi bilo koristno, da v tem primeru uvedemo neko obliko javnega preverjanja uspešnosti in izvajanja začrtane in osvojene poslovne politike ter našega ravnanja.

Bernard Potočnik

Pomembnejši poslovni dogodki

Začetek leta je čas, ko se zaključujejo dogovori za nove posle, v proizvodnji, predvsem embalažni, pa je to mirnejše obdobje. To je letos še nekoliko bolj izrazito zaradi velikih zalog konzerv, ki jih imajo predelovalci mesa in zelenjave v skladiščih in zato ne naročajo nove embalaže. Tudi njim se pozna padec kupne moči.

V začetku leta smo uveljavili novo prodajno politiko, tako da smo zopet prevzeli skrb za nabavo pločevine. Pričakujemo, da bomo lahko delali z optimalnimi zalogami, formati in kvaliteto pločevine, kar pomeni znižanje stroškov in našo večjo konkurenčnost.

Angažirali smo se tudi pri dogovorih z ZORKO in pri predlogih ukrepov, ki ji bodo znižali devizno breme s ciljem, da bo njena bela pločevina cenejša s čim nižjo devizno participacijo, saj bo drugače poraba kovinske embalaže v Jugoslaviji padala.

V TOZD Avtooprema so v teku dogovori z BMW in Renaultom za osvajanje in dobave svetlobne opreme tema dvema proizvajalcema avtomobilov. Za BMW smo izdelali prototip notranje luči, njihov strokovnjak pa bo konec meseca ocenil našo usposobljenost in urejenost kot dobavitelja. Nova kupca odpirata možnosti za načrtovano povečanje proizvodnje v prihodnjih letih. Francoski proizvajalci avtomobilov zahtevajo samo žaromet s plastično parabolo, kar nam

potrjuje našo usmeritev v skupni razvoj tehnologije po postopku 2K s Seimo v Italiji.

V strojogradnji so v teku kontakti z inženiring organizacijami za področje opreme za prehransko industrijo, da nas vključijo v svoje ponudbe za domači in tuji trg. Odločili smo se razstaviti svojo opremo na majskem sejmu v Moskvi ker menimo, da je sovjetski trg za nas zelo zanimiv. V razvoju in proizvodnji zato pospešeno razvijamo in izdelujemo stroje, ki bodo razstavljeni.

Pretežni del naporov pa smo v tem obdobju posvetili vsklajevanju planov za to leto, ki naj bi bili kvalitetnejši kot prej, obenem pa tudi naš odgovor na vedno težje razmere v katerih poslujemo in živimo. Ocenjujemo da imamo še vedno mnogo rezerv za povečanje produktivnosti in zniževanje stroškov. Boljša organizacija in večja zavzetost pri delu pa sta ključ za naš standard. Zato se pospešeno izdeluje predlog stimulativnega nagrajevanja, ki gotovo ne bo rešil vseh problemov, moral pa nam bo dati nov zagon.

Čeprav smo v preteklem letu delali dobro, nas rezultati še vedno ne uvrščajo v zgornji dom uspešnih. Naš cilj pa je, da se mednje uvrstimo, za to pa sta potrebna znanje in pridnost. Oboje imamo, samo koristiti ju moramo bolj kot danes.

Jože Šlander

Pripravljamo

OKROGLO MIZO O RAZVOJU

Tik pred začetkom novega srednjeročnega obdobja bi radi v pogovoru z našimi vodilnimi delavci ujeli podobo naše delovne organizacije, kakršna naj bi postala v naslednjih letih. Vedeli bi radi, kako bomo v prihodnosti reševali prostorske, tehnološke in devizne probleme, kako bomo zagotavljali rast dohodka in s tem socialno varnost vseh, ki smo v Saturnusu zaposleni. Ne zanima nas le, kako se bodo razvijali naši proizvodi, temveč še bolj razvoj vseh poslovnih funkcij, ki naj v prihodnosti zagotavljajo učinkovito odločanje in hitro prilagajanje spreminjajočim se razmeram na tržišču in pogojem gospodarjenja.

Uredniški odbor

Ali potrebujemo kulturo?

Kultura - v vsakdanji rabi eden najbolj nerazčiščenih pojmov, ki se uporabljajo v precej različnih pomenih. V najširšem smislu zajema vse, kar je človek kdaj ustvaril, materialno in duhovno, vključuje tudi vzorce medčloveških odnosov, ki jih oblikujemo, vrednote, ki nas pri tem vodijo in se hkrati na novo ustvarjajo.

Če v vprašanju zajamemo le tisti največkrat uporabljeni pomen kulture - kulture kot umetnosti, kot duhovnega ustvarjanja in spreminjanja teh stvaritev, ostaja še vedno preširoko, kajti v umetnosti se spet zrcali celota človeških dejavnosti, vrednote, v tisočletjih dosežen razvoj in hkrati težnje po nadaljnjem spreminjanju resničnosti. Brez kulture, brez zavesti o sebi, je človek niže kot pračlovek, brez kulture človeka ni.

Vprašanje je torej nesmiselno, pa vendar. Če je kultura - umetnost - duševna hrana, jo od hrane za želodec ločuje bistvena razlika: manj ko je uživaš, manj je potrebuješ, manj si je želiš. In seveda ta, da je treba najprej jesti, za kulturo pa daš le, če kaj ostane. Tokratnim »žrtvam« ankete zastavljamo vprašanje o potrebnosti skrbi za kulturo v DO zato, ker vemo, da je bilo v Saturnusu nekoč mnogo bolj živahno - ne samo, da je bilo delavcem na razpolago več kart za gledališče in opero, tudi sami so imeli pevski zbor, razstave in celo dramsko skupino, kar je za delovni kolektiv kar izjemno. Zbora in dramske skupine več ni, abonmajskih kart pa mnogo manj kot nekoč in prav gotovo je imelo tu tudi varčevanje prste vmes. Saj potrebujemo denar (in čas) še za toliko pomembnejših stvari...

Lahko bi hitreje in ceneje če ...

Pogosto slišimo, da so roki izdelave orodij, ki jih potrebuje proizvodnja TOZD Embalaže in TOZD Avtoopreme, dolgi in nezanesljivi. Osvajanje novih izdelkov se zaradi tega često zavleče in izdelek na trgu ne doseže takšnega ekonomskega uspeha, kot bi ga lahko, če bi se pojavil pravočasno. Ker precejšen del Saturnužanov problematike izdelave orodij ne pozna ali pa jo pozna zelo površno, jo bomo s tem sestavkom poskušali pojasniti.

Najprej moramo vedeti, da se v Saturnusu proizvajajo sami takšni izdelki, ki jih je mogoče izdelati le s posebnimi, prav za njih prirejenimi orodji. To niso orodja, ki bi jih bilo mogoče kupiti v trgovini, kot na primer klešče, kladiva, žage, rezkarje, svedre, itd. Prav vsako takšno posebno orodje je treba namensko izdelati in je v bistvu svojevrsten izdelek, ki je največkrat unikat ali izjemoma nastopa le v nekaj kosih. Podobno kot velja za osvajanje vsakega izdelka, tudi orodja ni mogoče začeti izdelovati prej, preden je razvojno in tehnološko opredeljeno. Izdelana mora biti konstrukcijska dokumentacija (načrti), kjer mora biti natančno podana (narisana) oblika in dimenzija vsakega sestavnega dela in določena vrsta materiala, iz katerega bo izdelan. Na osnovi konstrukcijske dokumentacije se izdelata tehnološki postopek, s katerim se določi, na kakšen način in z uporabo kakšnih sredstev se bo izdelalo in kakšno bo zaporedje izdelovalnih operacij. Poleg tega se v tehnološkem postopku določijo tudi normativni časa in materiala.

Glede na to, da je istočasno v izdelavi večje število orodij, da je vsako orodje izdelano iz več sestavnih delov (nekatera tudi iz več kot 100), da je na vsakem potrebno opraviti večje število operacij (lahko tudi več kot 20) in da želimo orodje izdelati v predvidenem roku, je nujno potrebno planirati.

Z ustreznimi terminskimi plani je treba zagotoviti, da se potrebne izdelovalne operacije čim hitreje zvrstijo, da v čim krajšem času pride do sestavljanja in preizkusa. Pri tem pa je potrebno zagotoviti izkoriščenost vseh kapacitet, kajti vedeti moramo, da so natančni stroji, s katerimi je možno izdelovati komplicirana in natančna orodja, zelo dragi.

Iz navedenega vidimo, da je proizvodnja orodij značilno individualna in da se le izjemoma ponavlja. Za izvedbo skoraj vsake operacije je potrebno stroj posebej pripraviti, izbrati ustrezno rezilno in vpenjalno orodje ter določiti režime dela. Ker zaradi različnosti sestavnih delov orodij detajlno predpisovanje pogojev dela v tehnološkem postopku ni smotno, je nujno potrebno, da delo izvajajo dobro usposobljeni delavci, ki zmorejo sami sproti izbirati optimalne pogoje dela. Zaradi velikega števila oblikovno zelo kompliciranih in dimenzijsko zelo natančnih sestavnih delov je strokovna usposobljenost delavcev in izurjenost še toliko pomembnejša. Specialni orodjarski stroji omogočajo sicer zelo natančno obdelavo, njihova univerzalnost pa izdelavo zelo kompliciranih oblik, kar bistveno povečuje hitrost izdelave orodij glede na nekdanje pretežno ročno delo, vendar se kljub temu hitrost izdelave orodij še zdaleč ne more primerjati z neko serijsko proizvodnjo. Zaradi opisane individualnosti - največkrat enkratnosti, je izdelava orodij že po naravi počasna in dolgotrajna. Povsem normalno je, da je za izdelavo marsikaterega orodja potrebno več časa kot na primer za

serijsko izdelan avtomobil. Temu ustrežna je tudi cena. Niso radki primeri, ko pravimo: »To orodje stane dva, tri ali pa celo več Golfov«. Moderni stroji, tudi takšni z računalniškim vodenjem, bistveno povečujejo natančnost in hitrost izdelave, manj pa zmanjšujejo ceno, ker so zelo dragi in v večini dosegljivi le za konvertibilno valuto. Na splošno gledano je v posebna orodja vložena veliko dragega strokovnega dela, ker avtomatska serijska izdelava, ki običajno največ prispeva k skrajšanju izdelovalnih časov, ni možna. Takšna orodja so zato draga tudi v razvitejšem svetu, često celo precej dražja od domačih.

In kako je s posebnimi orodji v Saturnusu?

Vsa orodja, z redkimi izjemami, so izdelana v domači orodjarni, v TOZD Orodjarna in vzdrževanje, in to iz naslednjih razlogov:

- orodjarskih kapacitet v Jugoslaviji primanjkuje in še vedno veliko orodij uvažamo;
- za izdelavo kvalitetnih orodij je potrebno poznavanje posebnosti proizvodov Saturnusa; te pa je možno najbolje spoznati s stalnim spremljanjem delovanja orodij v proizvodnji, kar zahteva specializacijo;
- lažje prilagajanje rokov izdelave glede na stopnjo nujnosti osvajanja novih izdelkov;
- hitrejša ukrepanja pri odpravljanju zastojev v proizvodnji, nastalih zaradi okvar ali nujnih sprememb.

Iz navedenih razlogov obstaja orodjarna v Saturnusu že od samega začetka. Rasla in razvijala se je v skladu s potrebami, ki jih je narekoval razvoj tovarne. Posebno pomembno vlogo je odigrala pri razširitvi dejavnosti Saturnusa na področje svetlobne opreme, saj si uspešne izvedbe nešteti preizkusov in izdelave prototipov ni mogoče zamisliti v orodjarni brez sodobne opreme, ki bi bila odmaknjena od proizvodnje in je ne bi vezal močan skupni interes.

Danes je naša orodjarna ena večjih in bolj opremljenih v Sloveniji. Med drugimi izdeluje tudi zelo zahtevna orodja, s katerimi se proizvajajo izdelki svetlobne opreme, ki se uspešno prodajajo na tujih trgih. Za te izdelke je značilno, da se zelo hitro spreminjajo in jih ni mogoče dolgo časa prodajati. Zaradi tega je potrebno stalno razvijati in osvajati nove. Kolikor krajši je čas osvajanja, toliko dolgotrajnejša in večja je prodaja, s tem pa je tudi proizvodnja ekonomičnejša.

V procesu osvajanja izdelka je izdelava orodij na koncu in običajno se ji pripisuje krivda za zamujanje predvidene roka; vendar pa se često že v predhodnih fazah osvajanja (komercialno in razvojno odločanje) porabi preveč časa.

Poleg tega, da je že zaradi svojih posebnosti proizvodnja orodij dolgotrajna, kot je bilo napisano že v začetku, podaljšujejo čas izdelave še naslednji problemi:

- pogoste konstrukcijske spremembe zaradi napak ali zahtev naročnika;
- neenoten način konstruiranja orodij in pomanjkanje interne standardizacije;
- oddaljenost konstrukterjev orodij za svetlobno opremo od proizvodnje orodij, zaradi česar slabše poznajo tehnološke možnosti izdelave orodij. Težavnejše je tudi komuniciranje pri odpravljanju napak konstrukcije in izvajanje sprememb;
- pomanjkanje kvalitetnih kvalificiranih kovinarskih delavcev;
- nepopolna zasedba planske in kontrolne službe;
- neurejen sistem stimulativnega nagrajevanja uspešnosti dela;
- pogosto prekinjanje proizvodnega procesa zaradi nujnih vzdrževalnih del;

- pogosto spreminjanje plana proizvodnje zaradi vključevanja nenadnih nujnih naročil;

- pomanjkanje kvalitetnega rezilnega orodja, ki omogoča hitro obdelavo in boljše izkoriščanje dragih strojev. Takšnih orodij ni na domačem trgu, in jih moramo uvažati za konvertibilna devizna sredstva;

- ozka grla - za nekatere najzahtevnejše obdelave imamo na razpolago le po en stroj (žična erozija, programska rezkanje, koordinatno brušenje in kopirno rezkanje);

- neugodna razporeditev delovnih prostorov v nadstropjih, kar močno otežuje transport in organizacijske povezave;

- slaba opremljenost za obdelavo, transport, predvsem pa dviganje velikih in težkih orodij;

- pomanjkanje prostora za medfazno ter končno skladiščenje in ekspedit;

- slaba izbira potrebnega materiala, predvsem standardnih sestavnih delov; Poleg navedenega pa so pomembne rezerve tudi v nas samih, saj je prav gotovo možno z večjo prizadevnostjo vseh sodelujočih, boljšim sodelovanjem in boljšim iskoriščanjem delavnega časa narediti znatno več.

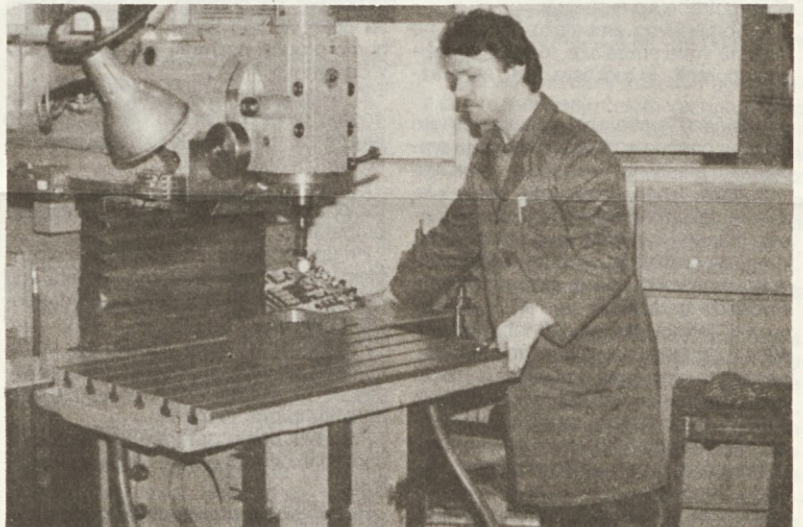
Na osnovi dosedanjih rezultatov lahko ugotovimo, da smo v naši orodjarni sposobni izdelati najzahtevnejša orodja za predelavo tanke pločevine in plastičnih mas (termoplastov), ki so po kvaliteti in ceni konkurenčni uvoženim. Pojavlja pa se problem doseganja rokov izdelave. Ob tem moramo zapisati, da smo doslej že večkrat izdelali orodja za posamezne izdelke zelo hitro, vendar pa vedno le pod posebnimi pogoji. Vsakokrat smo

tem orodjem posvetili posebno pozornost in s tem zanemarili druga, kar praktično pomeni, da smo dosegli kratek rok izdelave na račun podaljšanja roka izdelave drugih orodij. K uspehu je dodatno prispevala tudi stimulacija z dodatnim nagrajevanjem.

Iz tega lahko vidimo, da smo glede na naraščajoče potrebe in zahteve po kratkih rokih vse bolj premajhni. Prej navedeni problemi nam ne omogočajo, da bi lahko hitro in učinkovito osvajali več izdelkov hkrati, ob tem pa še vzdrževali orodja, ki delajo v proizvodnji. Ker je očitno nadaljnje prodiranje v izvoz nujna, bomo morali v čim krajšem času na nek način zagotoviti in združiti sredstva za odpravo ozkih grl in za prostorsko ureditev. V prvi fazi je najpomembnejša kadrovska izpopolnitev in zagotovitev deviznih sredstev za nabavo kvalitetnega rezilnega orodja, s čemer bi lahko bistveno boljše izkoristili obstoječe strojne kapacitete.

Razmišljamo tudi o proizvodnji orodij za izvoz, za kar obstajajo možnosti, vendar nas pri tem zopet zadržujejo premajhne kapacitete. Prevzeto delo za izvoz bi moralo imeti vso prednost, ker tam odstopanje od dogovorjenih rokov ni možno. S tem pa bi zmanjšali in ogrozili sposobnost osvajanja izdelkov za potrebe Saturnusa. To bi hkrati pomenilo tudi manjšo možnost izvoza izdelkov svetlobne opreme in končno tudi manjši izvoz Saturnusa kot celote. Zato je nujno potrebno, da z združenimi močmi čim hitreje odpravljamo navedene probleme, si s tem povečamo orodjarske kapacitete in na ta način pripomoremo k boljši perspektivi Saturnusa kot celote.

Tone Kovačič

Programsko rezkanje - eno od ozkih grl proizvodnje v Orodjarni.

Zvone Petje, predelavec na oddelku samostojnih pokrovov: »Za delavke, ki jih poznam, mislim, da bi si bolj kot npr. v Dramo želele obiskovati kakšne igre skupaj s svojimi otroci. Za gledališče se drugače manj zanimajo - ali jim je nerodno, ker se ne morejo lepo obleči, ali pa ne morejo vzeti otroka s seboj. Meni se zdi odlično, da lahko hodim na predstave v Mestno gledališče z abonmajskimi kartami, ki jih dobim v Saturnusu. Skoraj na vsako predstavo grem. Le nekoliko več kart bi lahko bilo. Ko sem še delal v Zalogu, niti vedel nisem zanje. Gledališče mi je všeč, a če bi moral karto vsakokrat plačati, bi gotovo šel manjkrat.

Dobro je iti v gledališče, ne samo, da spoznaš umetnost Saj

drame govorijo na primer tudi o politiki in tako se bolj seznaniš tudi s tem, začneš razmišljati. Pa tudi razvedri se človek, umakne se malo iz te enoličnosti. Ljudje se marsikdaj sami ne zanimajo za kulturo, a če bi jih kdo znal usmeriti...«

EMBALAŽA

Naloge, ki nam zagotavljajo prihodnost

Strokovnjaki v tozdu Embalaža so pripravili obširno gradivo, katerega namen je prispevati k oblikovanju smernic razvoja tozda v naslednjem srednjeročnem obdobju. V njem so zbrali podatke o proizvodnji in prabi različnih vrst embalaže, še posebej pa kovinske, v svetu in v Jugoslaviji ter o tehnološkem razvoju na tem področju. Objavljamo zaključni del, v katerem so zapisali naloge, ki čakajo tozdu Embalaža v prihodnjih letih, če naj bi proizvodnja embalaže v naši DO napredovala.

Po grobih informacijah o možnostih nadaljnjega razvoja ocenjujemo, da je dohodek možno in potrebno še naprej pričakovati s proizvodnjo embalaže in točneje s proizvodnjo pločevinaste embalaže.

Poraba embalaže je močno povezana z naraščanjem nacionalnega bruto produkta na prebivalca. Za razvite države je značilna tudi visoka poraba vseh vrst embalaže in obratno. Skladno s stabilizacijskim programom družbe lahko pričakujemo porast nacionalnega bruto produkta v Jugoslaviji in temu ustrezne nove potrebe po embalaži.

Ko omenjamo embalažo, mislimo na različne vrste embalaže, ki se že množično uporablja in tudi tiste, ki so še v razvoju.

Našejeje embalaže po surovinskem kriteriju: papirna embalaža, kovinska embalaža, plastična embalaža, steklena embalaža, lesena embalaža, embalaža iz kompleksnih materialov. Izbor embalaže je v prvi fazi določen s proizvodom, ki naj ga embalaža vsebuje. Za embaliranje proizvodov pa je lahko primerna embalaža iz različnih surovin, ki vsi dosejajo tehnološki cilj. V teh primerih prihaja do tekmovanja cenovne narave. Ker bomo proizvajali embalažo iz pločevine, se bomo zadržali na objektivnih pogojih, ki po našem mnenju tej embalaži zagotavljajo dolgoročno prosperiteto.

Aktivnosti, ki so za to potrebne, delimo v skupine:

- aktivnosti z relativno manjšimi naložbami,
- aktivnosti povezane z relativno večjimi naložbami,
- druge aktivnosti.

AKTIVNOSTI Z RELATIVNO MANJŠIMI NALOŽBAMI

- Skupno z drugimi proizvajalci embalaže iz bele pločevine in s proizvajalcem bele pločevine bomo s standardizacijo pločevink težili k poenotenju formatov, debelin, trdotne bele pločevine in na ta način pripomogli k racionalnejšemu delu tovarne Zorka, ki proizvaja pločevino.

Ta aktivnost tudi končnemu porabniku prinaša večjo verjetnost, da bo preskrbljen s pločevinkami. Poenostavlja tudi proizvodnjo zapiralnih strojev v Saturnusu in lajša delo porabniku embalaže, ko se ta odloča za drugega kupca.

- Pri standardizaciji se bomo zavzemali za manjši asortiment pločevink glede na prostornino. S tem bi se zaradi manjših predstavitev povečala izkoriščenost proizvodnih kapacitet.

- Spreminjali bomo tehniko na tak način, da bomo lahko uporabljali vse tanjšo pločevino. S propagiranjem uporabe

tanjšo pločevino bomo vplivali na edinega proizvajalca, da se prilagaja svetovnim trendom.

- Na osnovi novih raziskav bomo opredelili manjše nanose kositra na pločevinkah, ki še zadoščajo za kvalitetno konzerviranje hrane in drugih proizvodov.

Z ustreznim propagiranjem prednosti uporabe pločevine z manj kositra bomo vplivali na druge proizvajalce embalaže in na proizvajalce bele pločevine, da bi se tudi ti odločili za iste pločevine, ki se v svetu vse bolj razširjajo.

- Pri projektiranju proizvodov bomo upoštevali takšne tehnološke rešitve, ki bodo maksimalno izkoriščale standardno pločevino za nestandardne proizvode.

- Zasledovali bomo in tudi vpeljevali v proizvodnjo vse novosti, ki nam jih nudijo zahodni dobavitelji lakov in barv. Istočasno bomo nadaljevali s tehničkim sodelovanjem z domačimi proizvajalci, da bi še naprej zmanjševali odvisnost od konvertibilnega tržišča.

- Z novim domačim potencialnim proizvajalcem tesnil za pločevinke bomo trdnostno sodelovali v razvojni fazi, da bi se vsestransko usposobili za proizvodnjo izredno zahtevne surovine.

- Z domačim proizvajalcem bomo tesno tehniško sodelovali pri izboljševanju kakovosti obstoječih tesnil za pokrovice za zapiranje steklenk, organizirali bomo raziskave na področju osvajanja tesnil za pokrove tipa Sapo in PT. Ponovno bomo proučili možnost take proizvodnje v dejavnosti TOZD.

- Z uvajanjem nove tehnologije proizvodnje pločevink bomo izločili uporabo legure za spajkanje, ki jo nabavljamo na konvertibilnem tržišču.

- Pripravili in realizirali bomo program racionalizacije na področju embaliranja embalaže.

- Pri uporabi kovin za proizvodnjo pločevink bomo dajali prednost uporabi vrst pločevine na jekleni osnovi pred uporabo aluminija.

- Pri uvajanju novih tehnik se bomo odločali za tiste, ki porabijo manj energije ali pa energijo koristno uporabljajo za sekundarne namene.

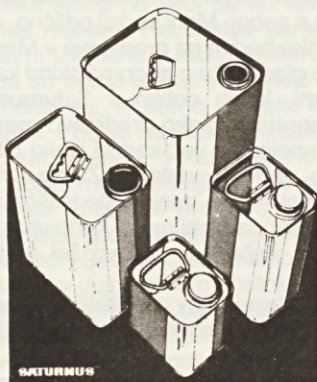
- Pripravili bomo program koncentracije uporabnikov tehnološke vode za recikliranje.

- Razvili bomo proizvode, ki bodo maksimalno izkoriščali obstoječe avtomatske strojne zmogljivosti z najvišjo stopnjo avtomatike.

Prevzeli bomo zaporedne operacije v linije in povečali zmogljivosti ozkih grl v polavtomatskih procesih proizvodnje.

- Izdelali bomo analizo obstoječih in ocenili bodoče potrebe po polizdelkih in se odločili za optimalni asortiment polizdelkov in tehnologijo tega povezovali v linije.

- Pregledali bomo tehnološke operacije in preverili smotrnost združevanja oziroma razdruževanja operacij.

- Preverili bomo možnosti prenosa izdelkov proizvodnje na polavtomatskih linijah na proizvodnjo na avtomatskih linijah.

- Z vpeljavo vlagalnih in podajalnih mehanizmov bomo zmanjšali potrebo po živem delu.

AKTIVNOSTI Z RELATIVNO VEČJIMI NALOŽBAMI

- Izdelali bomo študijo tehnološke narave s ciljem koncentracije celotne proizvodnje embalaže na lokaciji obstoječega obrata v Zalogu.

- V okvirih ocenjenih potreb in finančnih možnosti bomo zamenjali del obstoječe tehnike s spajkanjem s tehniko z varjenjem.

- Na osnovi vsestranske analize bomo zamenjali iztrošene kapacitete v tiskarni in deloma razširili proizvodne zmogljivosti. Pri tem bomo upoštevali možnosti vključitve jugoslovanske opreme in zadnjih tehnoloških dosežkov v smislu ekonomizacije energije, varnosti delovanja naprav, produktivnosti strojev in izpolnjevanju ekoloških zahtev.

- Pri fazni modernizaciji opreme v TOZD bomo v vsakem trenutku upoštevali naj-sodobnejše dosežke na področju proizvodnje pločevinaste embalaže.

DRUGE AKTIVNOSTI

- Vsestransko bomo spremljali komparativne prednosti vrst embalaže iz drugih materialov in še zlasti kompleksnih.

- Vsestransko bomo spremljali nove metode konzerviranja novih proizvodov in poskusili prilagoditi pločevinaste izdelke za takšne cilje.

- Uvajali bomo sodobne kontrolne pripomočke za ohranjanje proizvodnje na najvišji možni kakovostni ravni. Take pripomočke bomo poskušali vgraditi neposredno v proizvodnjo.

- Še bolj bomo aktivirali servisno službo in njeno delo uskladili s potrebami strojegradnje kot komplementarne dejavnosti za boljše uvrščanje embalažnih izdelkov na tržišču.

- Vključevali se bomo v program razvoja sodobne organiziranosti TOZD in DO, skladno s samoupravnimi načeli.

- Vključevali se bomo s svojimi sposobnostmi in oblikovanjem delitvenih sistemov po učinku.

- Aktivno bomo sodelovali na področju usposabljanja delavcev za obrambne dolžnosti.

- Vključevali se bomo v dolgoročne programe kadrovske politike,

- Iskali bomo nove poti za kar se da široko udeležbo delavcev v inovacijskem procesu.

- Vključevali se bomo v medsebojno sporazumevanje s TOZD-7 na osnovi dohodkovnih odnosov.

- V okvirih sposobnosti delavcev v TOZD se bomo vključevali v oblikovanje tesnejših medsebojnih odnosov s kupci in dobavitelji.

- Posebno pozornost bomo posvečali poglobljanju dohodkovnih odnosov s Plutalom.

- Glede na ekonomsko in tehnološko zastarelost strojev bomo amortizacijska sredstva in morebitni del iz ostanka dohodka uporabljali za zamenjavo iztrošenih strojev.

- S podpisniki TSS bomo izdelali dolgoročni plan razvoja in predvideli združevanje sredstev za proizvodnjo embalaže iz bele in aluminijaste pločevine.

Dragica Simič, prodajalka v bi-feju, DSSS: »Za kulturo najdemo mnogi kar premalo časa. Doma je preveč dela, pa že iz službe prideš utrujen. Imam dva otroka, sin je še majhen in kam naj grem z njim. Moža pa velikokrat ni doma, ker dela pri SCT in je pogosto v tujini. Tudi druge delavke v menzi, kolikor vem, ne hodijo veliko v gledališče, vsaj govorijo ne o tem. Saj mi je gledališče ali pa glasba všeč. Prej sva z možem včasih šla na predstave, ko je on dobil karte v svojem podjetju. Če bi imela več časa, pa če bi bil otrok malo večji, bi pa več hodila, ne glede na to, če bi dobila karte v Saturnusu ali ne. Če bi pa imeli večkrat možnost dobiti karte za delavce iz drugih republik, bi jih bilo vedno premalo - vse bi razgrabili.

To, da so včasih imeli v Saturnusu dramsko skupino in pevski zbor, je dobro. Ljudje se tako več srečujejo, bolj zabavno je, pa je potem tudi delati lažje - tako kot če gremo skupaj na izlet ali na Dan Saturnusa.«

Če je OD premajhen...

V programskih usmeritvah dela naše sindikalne organizacije smo kot eno izmed najbolj pomembnih nalog opredelili skrb za socialno varnost naših delavcev in v zvezi s tem redno spremljanje gibanj OD delavcev najnižjih grup. Nenehno dviganje cen izdelkov, še zlasti pa tistih, ki so neobhodno potrebni za naš vsakdan, je krepko zajedlo v delavčev žep in njegov družinski proračun. Vse več je takih posameznikov ali družin, ki so se ob takem trendu cen znašle na robu socialne varnosti ali bolje rečeno ogroženo je njihova eksistenca. Tega se v sindikatu dobro zavedamo, zato pozorno spremljamo gibanje OD in v okviru danih možnosti pomagamo sodelavcem, ki se znajdejo v finančnih težavah. Ker osnovnim organizacijam ostane od članarine bolj malo denarja, s katerim bi lahko učinkovito pomagali sodelavcem, je bil v ta namen oblikovan že v lanskem letu v skladu skupne porabe poseben fond - socialne pomoči, ki nam omogoča, da lahko zadovoljivo rešujemo nastale probleme. Pri tem moramo poudariti, da nam pri tem priskoči na pomoč tudi Občinski svet ZS Moste-Polje.

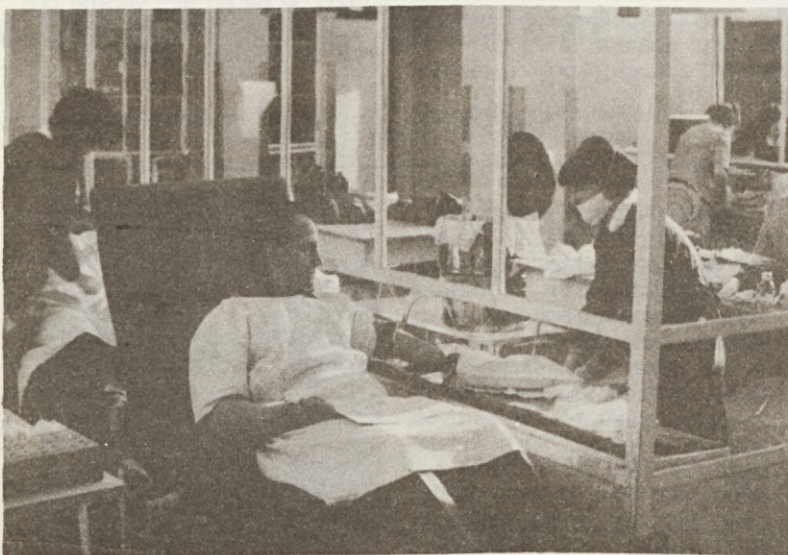
Ob neugodni kvalifikacijski strukturi, ki jo imamo, in velikemu številu samohranilk (preko 100) se pojavlja mnogo različnih problemov. V preteklem letu smo beležili veliko bolniškega staleža, katerega posledica je manjši OD. Ker je osnova za obračun boleznine povprečje preteklega leta, je jasno, da se je zato vsak mesec v preteklem letu znašalo

večje število predvsem sodelavk med tistimi, ki so prejeli OD manjši od zajamčenega. Takih primerov je bilo največ v poletnih in jesenskih mesecih. Zato smo v preteklem letu izplačali razliko do minimalnega OD 79 sodelavkam v znesku 181.045.10 din. Pozabili pa nismo tudi na otroke umrlih sodelavcev in smo ob novem letu 8 otrokom izplačali za 64.000 din pomoči. Predvsem moram pohvaliti dobro sodelovanje s socialno in kadrovsko službo ter z oddelkom za obračun OD, ki nam je redno posredoval potrebne informacije.

Tudi iz samih osnovnih organizacij je prišlo veliko predlogov za dodelitev enkratne denarne pomoči. Dodelili smo jo 36 delavcem in v ta namen iz sredstev sindikata izplačali 188.500,00 din. Ugotovljeno pa je, da se sodelavke in sodelavci zelo neradi odločajo za takšno pomoč, zato ob tej priliki pozivamo vse sindikalne poverjenike, ki dobro poznajo razmere v svojih sredinah, naj samoiniciativno posredujejo predloge na sejah OO. Mislim, da si želimo vsi predvsem pa »sindikalisti«, da bi bilo v bodoče socialnih problemov čim manj, to pa bo mogoče doseči samo z boljšim in kvalitetnejšim delom, ki prinaša tudi večji OD in s tem vsem skupaj večjo socialno varnost. Rezultati gospodarjenja v preteklem letu nam nudijo dobro osnovo za letošnje leto, s tem pa tudi opazno povečanje naših OD, ki naj bi že meseca marca za najenostavnejša dela ne bi bil manjši kot 30.000 din.

Rado Fink

Spet večji odziv krvodajalcev

Krvodajalci iz našega kolektiva so 16. februarja dali približno 80 litrov krvi. Zadnja akcija je bila spet ena uspešnejših, udeležila sta se je 202 delavca iz Saturnusa. Saturnus je ena delovnih organizacij, v katerih je krvodajalstvo zelo razvito; 750 naših sodelavcev in sodelavk je vsaj enkrat dalo kri, večkratnih krvodajalcev pa je preko 300. Ob 40-letnici RK Slovenije je naš aktiv RK prejel srebrni znak za svojo dejavnost. Vendar pa krvodajalci pravijo, da je v zadnjih letih zanimanje za to humano dejavnost upadlo, predvsem zaradi premajhnega razumevanja in priznavanja v DO. Letos so sicer bolj optimistični, saj so v skladu skupne porabe načrtovana sredstva za srečanje krvodajalcev Saturnusa; spodbudno pa bi bilo, če bi rešili tudi vprašanje polnega nadomestila osebnega dohodka ob dnevih krvodajalskih akcij.

V.C.

S čim se bo letos ukvarjal sindikat

Ob letošnjih slej ko prej težjih pogojih pridobivanja dohodka smo tudi v sindikatu, na podlagi doslej znanih pogojev gospodarjenja, sprejeli okvirni program sindikalnih aktivnosti.

Letošnji pogoji gospodarjenja po eni strani prinašajo nekatere novosti v zvezi z večjo samostojnostjo organizacij združenega dela (odločanje o cenah, oblikovanje politike osebnih dohodkov), po drugi strani pa bodo nekateri sistemski ukrepi to samostojnost omejevali oziroma zaostrovali položaj (devizni sistem, pokrivanje tečajnih razlik, dosedanja rezultati pri razbremenjevanju gospodarstva so relativno majhni, pa še te je izničilo kopičenje zalog in počasno obračanje sredstev).

Temeljna usmeritev za delovanje sindikalnih organizacij in organov letos je zato:

- Nadaljnje uresničevanje samoupravljanja, dograjevanje samoupravne organiziranosti z vidika krepitve združevanja dela in sredstev ter razvijanje dohodkovnih odnosov v pogojih gospodarske stabilizacije;
- takšno gospodarjenje, ki bo omogočilo zaustavitev padca realnih osebnih dohodkov in standarda, kar je vse povezano z ekonomsko motivacijo ter dograjevanjem sistema nagrajevanja;
- prizadevanja za optimalno razmerje med delovnim in obratovalnim časom z vidika čimvečje izrabe proizvodnih sredstev.

Kar zadeva prvo nalogo, morajo sindikalne organizacije in organi napraviti več za oblikovanje lastnih mnenj o samoupravni organiziranosti, uresničevanju samoupravljanja in dohodkovnih odnosih. S tem v zvezi je posebej pomembno krepiti vlogo delavskih svetov, uveljavljati prava razmerja med tozdi in delovnimi skupnostmi skupnih služb in ob tem tudi ustrezno dopolnjevati samoupravne splošne akte s tega področja.

Glede druge usmeritve je treba povedati, da je z resolucijo predvidena rast družbenega proizvoda za 2,5 %, na tej podlagi pa 10 % zaostajanje rasti osebnih dohodkov in skupne porabe. Izračuni pa so pokazali, da padec standarda lahko zaustavimo, če dosežemo 3,5 % večji družbeni proizvod, kar praktično pomeni, da je treba znižati delež materialnih stroškov v celotnem prihodu najmanj 1 % ob 1 % rasti zaposlovanja. V sindikatu moramo v okviru svojih pristojnosti narediti vse, da v večini ozdov

in dejavnosti to dosežejo. Nekateri dobri primeri kažejo, da je to mogoče, in sicer so možnosti za boljše gospodarjenje še pri zmanjševanju zalog, boljšem obračanju in angažiranju finančnih sredstev, hitrejšem združevanju dela in sredstev, učinkovitem investiranju, zniževanju stroškov režije in motivaciji za boljše delo ter gospodarjenje.

Kar zadeva dograjevanje sistema delitve, naj povemo, da bo letos treba sredstva za osebne dohodke oblikovati na podlagi samoupravnih sporazumov dejavnosti, dogovor pa velja samo za tiste ozde, ki sporazumov niso sprejeli. Na podlagi samoupravnih sporazumov pa bo seveda treba dograditi samoupravne splošne akte za področje delitve dohodka in sredstev za osebne dohodke. Da sistem nagrajevanja bistveno vpliva na motivacijo za delo in gospodarjenje, se je v zadnjem času pokazalo ob dobrih rešitvah na primer v Železarni Jesenice in Železarni Ravne.

Na dohodek pa seveda vplivajo tudi cene. Kot že rečeno, pristojnost odločanja o cenah je prenešana na organizacije združenega dela. Vendar pa zakon pravi, da ni možno nobeno povečanje cen, dokler organizacije združenega dela v svojem samoupravnem aktu ne opredelijo postopkov in kriterijev za določanje cen. To pomeni, da je treba v vseh ozidih dopolniti akte, ki govorijo o oblikovanju in določanju cen proizvodov in storitev.

Tudi spremenjeni zakon o ugotavljanju in razporejanju celotnega prihodka in dohodka (»obračunski zakon«) je prinesel novost in sicer omogoča ozdom, da stroške obroka med delom pokrivajo iz »drugih poslovnih stroškov«, višine in pogoje za tako financiranje pa je treba določiti v samoupravnih splošnih aktih, ki morajo biti usklajeni z vseznim družbenim dogovorom. Torej, spet delo za sindikat.

V zvezi s tretjo usmeritvijo pa je treba povedati, da zakon o združenem delu nikjer ne predpisuje, da delovni teden more biti krajši kot 42 ur in hkrati določa, da delovni teden traja najmanj 5 dni. To pomeni tudi, da je že na podlagi veljavne zakonodaje mogoče iti v skrajševanje delovnega časa delavcev, ob istočasnem podaljševanju obratovalnega časa strojev in naprav, to pa mora postati strateška usmeritev sindikata.

Iz informacij RS ZSS

Dušan Djukanović vodja kadrovske službe: »Kultura je gibal vsake družbe, zato ni nič nenavadnega, da v mnogih deželah, tudi kapitalističnih, to vrednoto vnašajo v delovni proces. Niso redke firme, ki organizirajo za delavce obiske muzejev, razstav, gledališč, še več, v proizvodnih halah so prave razstave, med stroji nastopajo pesniki, pisatelji, igranci. Spoznanje sodobne psihologije in sociologije je, da je tudi s tem mogoče ohraniti visoko raven proizvodnje, predvsem pa krepiti občutek pripadnosti kolektivu in izboljševati medosebne odnose. Pri nas, kjer želimo ustvariti humano družbo zavestnih samoupravljalcev, bi morala kultura imeti še mnogo večji pomen. Tudi v našem kolektivu moramo dati slovo stihiji v odnosu do kulture. Več načrtnosti in dela bo potrebno, da bo vsak od nas ne le začutil potrebo po kulturnih stvaritvah, temveč postal tudi njen soustvarjalec. V naši DO v letošnjem letu namenimo več sredstev tako za dostopnost pro-

fesionalne kulture kot za zvrsti amaterske kulturne dejavnosti. Prvič namenimo finančna sredstva za odkup umetniških del naših delavcev - likovnih ustvarjalcev, načrtujemo pa tudi več drugih kulturnih akcij. Kulturni namenimo letos 1.050.000 din, kar je v primerjavi s preteklimi leti bistveno povečanje.«

ANALIZA BOLNIŠKEGA STALEŽA

Bolezen ne počiva

V letu 1984 smo prvič izdelali celovito analizo bolniškega staleža, ki nam je pokazala, da je bilo v Saturnusu v letu 1983 skupaj 4971 primerov bolniškega staleža, kar pomeni 44.614 izgubljenih delovnih dni ali povprečno 9 dni na delavca. Povprečno je bilo v DO 6,8 % bolniškega staleža (1,61 porodnega dopusta, 1,05 % nege in spremstva in 4,14 čistega bolniškega staleža). Povprečje v slovenskem gospodarstvu za enako obdobje znaša 4,8 %.

Največ primerov bolniškega staleža na 100 zaposlenih ima TOZD Tovarna avtoopreme, vendar ji tesno sledi TOZD Tovarna embalaže. Največ so zaradi bolniškega staleža izostajali delavci iz vzdrževanja, kjer po pogostosti izstopajo bolniški živčnega sistema in čutil.

V naši DO se najpogosteje pojavljajo bolniški mišično-kostnega sistema in veziva ter bolniški dihalnega (respiratornega) sistema. Tako je bilo v letu 1983 v Saturnusu zaradi bolniški mišično-kostnega sistema in veziva izgubljenih 4681 dni. Za temi boleznimi obolevajo v veliki večini ženske (71 %); na 100 zaposlenih žensk je bilo 32 primerov odsotnosti, ki je v povprečju trajala 11 dni. Nekaj manj, skupno 4054 dni, je bilo bolniškega staleža zaradi bolniški dihalnega sistema. Zaradi te vrste bolezni je bil odsoten vsak tretji delavec v povprečju 6 dni. Na tretjem mestu so bolniški živčnega sistema in čutil, zaradi katerih je bilo izgubljenih 2320 dni. Tudi tu prevladuje ženska populacija (76 %). Tudi poškodbe na delu, poškod-

T O Z D	MOŠKI		ŽENSKE		M + Ž		IT ¹	IF ²	BS ³
	št. prim. dni	št. prim. dni	št. prim. dni	št. prim. dni	št. prim. dni	št. prim. dni			
TOZD-3	511	4601	1763	17062	2274	21663	9	314	7,7
TOZD-5	303	2273	1642	14869	1945	17142	9	316	7,8
TOZD-7	328	2068	27	138	355	2206	6	153	2,5
DSSS-9	56	457	314	3146	397	3603	9	179	4,4

Zdravstveno preventivni oddih

Delavci, ki so že dlje časa zaposleni v naši delovni organizaciji, se še spominjajo, da smo pred leti sodelavcem omogočili tritedensko zdraviliško zdravljenje. Pri izbiri kandidatov smo upoštevali zdravstveno stanje, socialno stanje in status borca NOB.

Za zdravstvene storitve v zdraviliščih je takrat še prispevala sredstva SIS za zdravstveno varstvo. Pred štirimi leti pa se je struktura financiranja takega zdravljenja spremenila. SIS za zdravstveno varstvo je z zakonom ukinil prispevek za zdravstvene storitve oziroma te storitve plačuje le še osebam, katerim po priporočilu specialistov zdravstvene komisije glede na zdravstvene indikacije odobrijo zdravljenje v zdraviliščih. S tako odločitvijo so se delovnim organizacijam zmanjšale možnosti, da bi svojim delavcem še lahko omogočile tritedensko zdravljenje, ker bi stroški takega zdravljenja presegle finančne možnosti.

Tudi zdravilišča so spoznala, da bo zaradi neugodnih pogojev manj udeležencev, pa so se odločila, da delovnim organizacijam ponudijo 10-dnevne pakete zdravljenja. V ceno teh paketov je vračunan strošek desetdnevnega bivanja in z delovnimi organizacijami dogovorjena višina sredstev za nekaj zdravstvenih storitev, seveda pa ne v takem obsegu kot prej. Taki pogoji in neugodne gospodarske razmere pa so vplivale tudi na spremembo števila dni letnega dopusta, ki ga morajo prispevati udeleženci. Zdraviliško zdravljenje izvajamo namreč pod naslovom zdravstveno preven-

tivni oddih, zato upoštevamo pogoje za desetdnevno zdravljenje, kot so zapisani v Pravilniku o delovnih razmerjih v poglavju zdravstveno preventivni aktivni oddih (delavci prispevajo 5 dni rednega letnega dopusta).

Predlog udeležencev pripravijo v obratni ambulanti z upoštevanjem predvsem zdravstvenega stanja delavcev, zato vas ne sme motiti, če so v predlogu tudi mlajši delavci. Glede na razpoložljiva sredstva v skladu skupne porabe za ta namen lahko vsako leto omogočimo zdraviliško zdravljenje približno 55 delavcem.

V predlogu, ki ga posredujemo v obravnavo osnovnim organizacijam zveze sindikata, je vedno predlaganih več kandidatov, tako da imajo delegati v osnovnih organizacijah možnost pridobiti še mnenja sodelavcev iz sredine, ki jo zastopajo. Predlog kandidatov prejme tudi socialna delavka, ki posreduje pripombe s svojega področja (socialno stanje kandidata, invalidnost, zasvojenost z alkoholom in podobno).

Delavci, ki se ne zdravijo v obratni ambulanti in imajo zdravstvene indikacije, za katere je potrebno zdraviliško zdravljenje, morajo od zdravnikov prinesiti izvide in napotnico zdravnici v obratno ambulanto.

Po zaključeni razpravi v osnovnih organizacijah posredujemo predlog in stališča osnovnih organizacij v razpravo in odločitev odboru za delovna razmerja delovne organizacije.

V primeru, da kdo od izbranih

be doma ter poškodbe na poti na delo in nazaj zajemajo precejšen del bolniškega staleža in sicer skupaj 5105 dni ali:

- 1724 dni bolniškega staleža zaradi poškodb na delu,
- 3093 dni bolniškega staleža zaradi poškodb doma,
- 288 dni bolniškega staleža zaradi poškodb na poti.

Vidimo torej, da je naš bolniški stalež relativno visok in da bo potrebno za njegovo zmanjšanje hitreje izboljševati delovne pogoje (npr. avtomatizacija tehnoloških postopkov, zmanjševanje prepriha z montažo toplotnih zaves med prehodi in z uvedbo ustrežnejše ventilacije, zmanjševanje temperaturnih razlik med oddelki in predprostori, boljša razsvetljava), zagotoviti uporabo zaščitnih sredstev in izboljšati zaščito strojev. Prav tako bo potrebno posvetiti večjo skrb preventivnemu zdravstvenemu varstvu.

Bojana Razpotnik

IT¹ - (indeks teže) - povprečno trajanje bolniškega staleža
IF² - (indeks frekvence) - število primerov na 100 zaposlenih
BS³ - povprečni procent bolniške odsotnosti

kandidatov odstopi, nadomestnega kandidata določi tista osnovna organizacija, iz katere je kandidat, ki je odstopil. Izbrane kandidate pošiljamo, odvisno od zdravstvenih indikacij, v zdravilišča: Radenci, Dobrna, Laško, Čateške toplice, Rogaško Slatino, Smarješke toplice, in v naše počitniške domove v Kranjski gori in Velem Lošinj.

Za delavce, ki imajo 10, 15 ali več let delovne dobe v sami delovni organizaciji, pa zaradi zdravstvenega stanja ne potrebujejo zdraviliškega zdravljenja, pa bomo morali razmišljati o možnostih za ponovno uvedbo in izvajanje zdravstveno preventivnega programiranega aktivnega oddiha, kot smo ga pred leti že imeli v Saturnusu. Na oddih v Poreč smo pošiljali delavce z okvarami gibalnega aparata, ki delajo v neugodnih, zdravju škodljivih razmerah.

Etelka Čečelič

Ne glede na to, ali je bolniški pri nas več ali manj kot v drugih delovnih organizacijah in tudi ne glede na to, ali je med njimi večji ali manjši delež poklicnih bolezni - vsaka poklicna bolezen, ki bi se jo z razpoložljivimi varstvenimi ukrepi dalo preprečiti, je velika, s stališča posameznika celo neodpuščljiva napaka. Hrup, preprih, strupeni hlapi - tega je pri nas veliko in zagotavljanje varstva pri delu je tema kot ustvarjena za sindikat, vendar o njej že dolgo nismo nič slišali. Varstvo pri delu je pač nevhvaležna tema, kajti tudi humanizacija dela stane. Žal ni nikjer izračunano, koliko stane bolezen, zmanjšana delovna storilnost in nezadovoljstvo, ki je posledica te vrste varčevanja.

Ker podatki kažejo, da v vsej Sloveniji sicer upada število poškodb pri delu, narašča pa število delovnih invalidov in delavcev s poklicnimi boleznimi (tehnološki razvoj namreč prinaša nove, drugačne nevarnosti), so v pripravi tudi spremembe in dopolnitve zakona o varstvu pri delu. Z njimi naj bi: izenačili obravnavo poškodb pri delu (tudi poklicne bolezni bi bilo treba evidentirati, prijavljati in raziskovati vzroke v posameznih primerih); razširili krog oseb, ki uživajo varstvo pri delu; podrobneje opredeliti obveznosti in odgovornost za izpolnjevanje varstvenih ukrepov že pri projektiranju in graditvi objektov, projektiranju tehnološkega procesa, ter projektiranju konstruiranju in uvozu delovnih naprav; poenotili - na republiški ravni predpisali - normative in varstvene ukrepe, roke izvajanja pregledov delovnih razmer, opredelitve zdravju nevarnih del (to je zaenkrat prepuščeno samim OZD, ki pa pri tem večkrat bolj zasledujejo finančne interese kot pa interese varnega dela).

V.C.

Jožica Rozman, osnutkarica v tiskarni, tozd Embalaža: »Jaz razdeljujem karte za Mestno gledališče v Mostah. Imam jih trideset. Vem, da marsikdo sploh ne ve, kje lahko te karte dobi. Pred leti sem jih že nekaj časa razdeljevala, takrat sem tudi vsakokrat obesila obvestila, a takrat je bilo kart več, zdaj pa, za teh 30... saj bi jih takoj razgrabili. Tako pa kar sama razdelim med tiste, ki vem, da radi grejo, in pazim, da se menjavajo. Res bi morali urediti obveščanje o abonmajih, imeti pa bi morali tudi več kart. Tudi delavke gredo rade v gledališče. Škoda je pa, da nimamo še kaj za upokojece. Zdaj, če bomo imeli možnost kupovati konto karte, bo morda to tudi zanje bolje. Zanimanje bo, kot kaže, kar veliko. Samo za Tartuffa v januarju smo že kupili 30 kart. Delovna organizacija mora skrbeti

za kulturo; to človeku popestri življenje, ga razvedri, obogati, in potem lažje opravlja vsakodnevne naloge. Tudi na delavce iz drugih republik je treba misliti - oni se bolj zanimajo za predstave v njihovem jeziku. Na take predstave so veno radi šli.«

Priznanja inovatorjem tozda Embalaža

Spoštovani inovatorji in člani DS

»Mislim, da je prav, da danes, ko govorimo o bodočih uspehih ali natančneje o nalogah za uspehe v letu 1985, spregovorimo o inovativni dejavnosti v TOZD in da podelimo moralna priznanja sodelavcem, ki so s svojimi posegi prispevali k produktivnejšemu delu v TOZD.

Ni potrebno posebej poudarjati, da je človekova težnja po vse več in različnejših in boljših materialnih dobrinah že od nekdaj spreminjala naravno okolje in materialno okolje, ki si ga je ustvarjal človek sam. Danes posameznik s pomočjo stroja izdelava neprimerno več kot nekoč. Te spremembe so spreminjale in še spreminjajo tudi ostalo družbeno življenje. Ni težko ugotoviti, da smo danes ljudje drugačni in živimo drugače, kot smo živeli. Odnosi med nami so drugačni kot pred desetletji.

Pomemben poseg v inovativno prakso v Sloveniji pomeni problemska konferenca ZKS »o razvoju inovacijske dejavnosti kot množičnega gibanja«, ki je bila v Ljubljani 14. junija 1984. Inovacijska problematika je bila osvetljena z različnih vidikov. Izoblikovale so se tudi naloge za člane ZK in druge člane naše družbe.

O tej konferenci ne bi govoril, če ne bi bila mejnik inovacijskega prepoveda v TOZD-Embalaža. Do sedaj je dala naša sredina kar 24 inovatorjev, kar ni malo in kar tudi dokazuje, da je klima v TOZD naklonjena inoviranju.

Ni daleč od resnice trditev, da so bili za te uspehe najpomembnejši naslednji razlogi:

- razprava o inovacijah na sestanku OOOZK kmalu po 14. juniju, ki je dala inovacijam pravo mesto v razvoju TOZD-a in zadolžitev komunistom, članom poslovnega organa, da aktivirajo inovacijsko dejavnost;

- obnovitev aktivnosti komisije za inovacije;

- hitra priprava predlogov za nagraditev inovatorjev;

- veliko razumevanje vseh članov DS, ki so vedno z razumevanjem glasovali za nagrajevanje svojih sodelavcev;

- nesebično sodelovanje strokovnjakov pri uresničitvi zamisli tehnično manj usposobljenih predlagateljev.

Zavedamo se, da so možni še novi uspehi in da smo na dosedanjih poti delali tudi napak. Eno napako, da nismo inovatorjem dodeljevali tudi javnih priznanj odpravljamo danes s tem, da vsakemu inovatorju podeljujemo dokument, ki naj mu bo v ponos in spodbudo.

Tako je nagovoril direktor tozda Embalaža Teodor Kralj 24 inovatorjev, ki so v zadnjih letih predlagali izboljšave v tozdu. Delavski svet tozda Embalaža je 20. februarja podelil priznanja: Francu Glavaču, Viliju Škrliju, Teodorju ing. Kralju, Maksu Štibriču, Stanetu Zupanu, Jožetu Mrgoletu, Janezu Klandru, Emilu Kurentu, Branetu Novaku, Marjanu Gradišku, Janezu Trtniku, Ivanu Lapu, Janku Ingliču in Janezu Dimniku, Zvonku Petju, Petru Penetu, Francu Prezljju, Francu Kregarju, Ludviku Hribarju, Janezu Grobeljšku, Emilu Ribiču in Francu Trinkausu, Francu Vehovcu.

PРАВNI NASVETI

Ali je mogoče na dan praznika (v letošnjem letu 27. aprila in 30. novembra) planirati delovno soboto?

Vprašanje sta postavila delavska sveta TOZD Embalaža in TOZD Avtooprema. Če bi na praznična dneva planirali delovno soboto, bi imeli plačana praznika, vendar pa dejansko dva delovna dneva manj v letošnjem letu.

Odgovor: Pri podrobnejši razporeditvi delovnega časa (torej tudi v zvezi s planiranjem delovne obveznosti na praznični dan, ko se ne dela), morajo delavci upoštevati zakonsko določbo o zagotavljanju izpolnjevanja nalog in potreb, ki jih narekujejo smotrna organizacija dela in čim popolnejša, učinkovitejša

ter racionalnejša izkoriščenost delovnega časa.

Zmanjševanje sklada dejansko opravljenih delovnih ur s planiranjem delovnih obveznosti na praznične sobote, ko se ne dela, nikakor ne prispeva k povečanju sredstev za osebne dohodke, saj pomeni izpad dela in dohodka za dva delovna dneva, poleg tega, da bi imeli delavci v tem času še pravico do izplačila nadomestila osebnega dohodka.

Pravilna je torej odločitev, da delavci ne planirajo delovne obveznosti na praznični dan.

Tako je mnenje Republiškega komiteja za delo, ki ga je ta podal kot odgovor na vprašanje delavcev Saturnusa, objavljeno pa je bilo tudi v reviji Pravna praksa.

Nevenka Ferencek

Laško pivo v pločevinkah

V laški pivovarni so prvi v Jugoslaviji začeli uvajati nov način polnjenja piva v pločevinke. Odločitev za tovrstno proizvodnjo temelji predvsem na ugotovitvi, da je s takšnim polnjenjem lažje prodreti na svetovni trg. To ugotavljajo tudi za sosednjo Italijo in Avstrijo, ki sta med največjimi uvoznicami laškega piva v steklenicah. V zadnjem času je pri njih opaziti večje zanimanje za nakup piva v pločevinkah.

Polnjenje v pločevinke pa ima še druge prednosti. Cenejši so transportni stroški, daljša je trajnost piva (meseč v steklenicah, šest mesecev pa v pločevinkah). Prav zato bo zdaj mogoče pivo izvažati tudi v čezmorske dežele, kar je doslej preprečevala kratka doba trajanja.

Večina pločevink s pivom bo namenjena izvozu, v majhnih količinah pa ga bodo ponudili tudi na domačem trgu. Za izvoz se je Pivovarna Laško že dogovorila z nekaterimi tujimi partnerji iz Japonske, ZDA, Švedske in Avstrije. Senčna stran proizvodnje piva v pločevinkah pa

je, da trenutno v Jugoslaviji ni izdelovalca potrebne embalaže, vendar dogovori z Energoinvestom že tečejo. Do uresničitve načrta pa bo pivovarna morala uvajati embalažo, kar pa proizvodnje ne bo podražilo. S tem proizvodnim programom naj bi začeli že februarja letos.

Vlado Marot

Članek je prepisan iz Kmečkega glasa, podobno, čeprav bolj skopo vest pa smo lahko prebrali že pred nekaj meseci tudi v Delu. Saturnus ob prvi jugoslovanski ponudbi te vrste očitno, vsaj zaenkrat, ni »pripravil svoje pločevinke«. O proizvodnji pločevink za pijače pa so pri nas vendarle že razmišljali. Pred 5 leti so v razvoju tozda Embalaže izdelali celoten tehnološki projekt take proizvodnje, v prodaji pa pravijo, da so že pred več kot 10 leti izdelali tržno analizo. Utelesenje tovrstnih zamisli pa je menda obakrat preprečila ugotovljena previsoka cena take proizvodnje.

Kje dobimo karte za gledališče?

Ni, da bi govorili, kadar gre na bolje; letos je v planu skupne porabe odmerjenih več sredstev za kulturo kot v preteklem in nekaj predpreteklih letih. Kljub temu pa kritike, da se je za kulturo v zadnjem času namenjamno mnogo manj kot nekoč, niso iz trte zvite. Zgovoren je na primer podatek, da je bila samo za abonmaje v letu 1978 namenjena enaka vsota (60.000 din) ko lansko leto, ob tem pa so delavci imeli takrat možnost naročiti tudi karte za Opero in Dramo. Marsikdo pravi, da niti za teh nekaj kart, ki jih imamo, sploh ne ve, ali pa mu

ni znano, pri kom jih lahko dobi. Zato objavljamo potrebne podatke.

Za delavce Saturnusa je trenutno namenjenih 60 abonmajskih kart za Mestno gledališče - 30 za abonma Kolektivi C in 30 za abonma Kolektivi E. Razdeljujejo pa jih:

na lokaciji Ob železnici - za Embalažo in DSSS Jožica Rozman v tiskarni (int. 343), za Orodjarno Janez Podobnik (int. 266), v Zalogu - Silva Pevec, v Polju - Marija Breznik v Avtoopremi - Zlata Erjavšek, v komerciali - Mojca Hribar.

Kadrovske spremembe

JANUAR

Odhodi

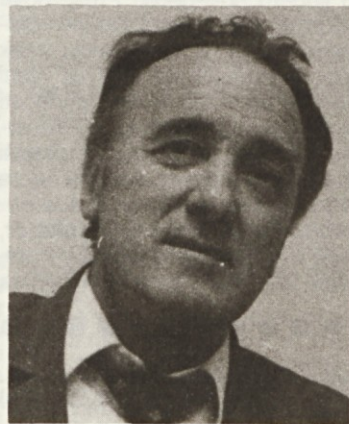
OBROVAC IVAN	AO
FILEVA SNEŽANA	AO
PURKART STANKA	DSSS
GLAVINA DRAGO	AO
ŠKRLJ HENKA	DSSS
BLATNIK TOMAŽ	OR
TRDIN VIKTORIJA	AO huj. krš.
DAUTOVIČ REFIK	EMB-Zalog JLA

HRIBAR FRANCI	AO JLA
KRALJ ANTON	AO JLA
ZALAR GORAN	AO JLA
VIDA NANDOR	AO
MEDVED DEJAN	OR

Prihodi

BANIČ NENA	EMB-ZALOG
DOLČIČ BERNARDKA	AO
BOHINC MIHA	DSSS

Janez Ošaben, vodja tiskarne, tozda Embalaža: »Koliko potrebujemo kulturo, je odvisno od ravni, na kateri so ljudje. Vsaj nekaj občutka za resnično lepo in vredno pa lahko človeku tudi privzgojiš, če mu ne ponujaš samo kiča. Zakaj to človek potrebuje? Pogledajmo tovarno, stroj - ali je lep? Ne. Ljudje so uniformirani, delo je monotono. Saj ni mogoče živeti samo v tem, človek mora imeti tudi nekaj lepšega, boljšega. Nekoč smo imeli dramsko skupino, pevski zbor, več abonmajev, sindikat je organiziral več veselice. Tudi to je kultura: zblíževanje, spoznavanje ljudi. Sindikat je imel več posluha za ljudi, danes pa je le podaljšana roka uprave, vlade. Tisto, kar dela ljudi zadovoljne, pa so majhne stvari, in kultura je tudi ena od njih - ljudi sprošča, hkrati pa slišijo tudi kako lepo besedo, sprejemajo vrednote. DO mora omogočiti delavcem, da pridejo v stik s kulturo različnih vrst in različnih izvajalcev. Spodbujati pa bi morali tudi ustvarjalnost ljudi. Ne mislim le na

visoko umetnost; včasih gledam npr. ženske, ki kvačkajo, in tudi to je ustvarjanje. Posebno bi morali spodbujati tisto, kar je značilno za našo nacionalnost, še posebej pri Slovencih, ki smo majhni in zato ogroženi. Stik s kulturo pa nekaterim ljudem edini omogoči, da slišijo knjižno slovenščino«.

Letošnji program izletov

Datum	Cilj izleta	Vodnik	Dni
2. II.	Zasavska gora	Škrj, Ovca	1
9. II.	Praprotno - Tomaž - Lubnik	Črmej, Jeras	1
24. II.	Spominski pohod na Stol	Krisper T.	1
9. III.	XI. Zimski vzpon na Snežnik	Krisper T.	1
23. III.	Pohod na Pugled	Kresnik	1
24. III.	10. Zimski pohod na Porezen	Bernik	1
6. IV.	Osovnik - Tošč - Črni vrh	Črmej, Jeras	1
20. IV.	Izlet v Tamar - turni smuk	Osterman	2
27. IV.	Čemšeniška planina	Škrj, Ovca	1
1. V.	Janče	Škrj, Ovca	1
11. V.	Pot tovarištva in spominov	Osterman	1
12. V.	Blegoš	Bernik	1
26. V.	Planinski tabor, Polhov Gradec	Garbajs, Zakrajšek	1
1. VI.	Golica	Krisper B.	1
21. VI.	Kanin	Krisper T.	2 1/2
29. VI.	Kamniško sedlo 100 Satumužanov	Garbajs, Bernik, Eriah, Osterman	2
3. VII.	Prokletije - Deravica		4
20. VII.	Srečanje planincev na Mali planini	Kresnik, Živic	1
27. VII.	Bivak II. - Dovški križ	Garbajs, Osterman	1
3. VIII.	Montaž - Poliški Špič	Bernik, Krisper, Garbajs	1
17. VIII.	Triglav - Srečanje z Georgi - Naumov	Markelc, Kopač, Krisper, Petan	2
24. VIII.	Raduha	Eriah, Kresnik	2
31. VIII.	Debela peč	Pavliha, Ocvirk	1
8. IX.	Dan planincev, Rogla	Zakrajšek, Garbajs	1
21. IX.	Storžič	Ocvirk, Eriah	1
28. IX.	Travna gora	Turk	2
6. X.	Slavnik	Bernik, Krisper	1
12. X.	Gorjanci	Petrič Z., Eriah	2
19. X.	Mala planina - dela na koči	Kresnik	1
26. X.	Kum - Zasavska plan. pot	Ovca, Škrj	1
23. XI.	V neznanu	Kresnik	2
21. XII.	Občni zbor	Osterman	

Na tečaj bom pa še šou!

Živio Tone!

Prou veseu bom, če bom zvedu, da se maš tko prima k jaz. Ti povem, da se mam zihr bolj k polet k smo bli skupi v koloniji, čeprav je blo tudi tm za pošizdt.

Tuki bodo Tastar zihr pošizdl sej so vsak dan bl penast. So pa tuki te Tastar bl reve k na morju sej se noben nč ne upa. Tuki tud ni tko k na morju k me je un Tovarš tunku sam zato k sm babe špricu pa je glih prou mal mankal, da b me utonu. Ti pravm ceu dan je ena sama zajebancija. Tastar pa penjo k Miksal.

Edin kar je zajeban je zjutr k te že na vse zgodi budijo zraven pa fintirajo še prijazn ksiht. Matr, a ni brez veze finta. Kokr so prjazn prec zjutri pa prec pol penjo, k je u umivalnci kakšne četrt metra na debel vode, če se mal špricamo. A veš, da so ziher zjutri najbl zajeban k tud prec po fruštku pregledajo sobe kako so pospravlene. Tuki se ponavad dogajajo tudi krivice, za pošizdt, k u šol. Babe zmeri dobijo bolj ocene k mi deci. Tršica pa vtakne svojo kumaro še u omare. Zadnč je najdla moje mokre žabe u omar, pa se je razburila k hudič. Matr kva jo pa briga, a ne! Pa tud ni fer, sej jim je včeri v sobi 9, k so trije mejhni mulci pospravla omaro. Te prašam a je to njen deu. Jasn po so pa te pamži dubl bolj oceno k mi.

Matr nš dom je tok delč od Kranske gore da je za znort. (Ti a se Kranska Gora piše oboje z Velko al ne). Tko mormo vsak dan šibat peš. Če neb fintiral celo pot bi zihr pocrkal od doucga cajta. Tko pa zmeri zajebavamo Tovarše k itak mislijo, da so kavbojci zato k en šiba spred, en na sred en pa na konc kolone k se včasih raztegne k čreva kakšne 10 km delč. To pa zato k prec k porajtamo, da ta mal pamži ne morejo hitr hodt mi zašibamo tko hitr kukr da b mel vojaški marš. Celu pot se Tovarši tko derejo, da majo na konc te šibancije

čist pregorele glasilke in se jih zihr sliš do Jesenic al pa še 100 km bl delč. Pa čist brez veze sej veš tiste finte, pazte avto gre, pa ne se kepat boste spet čist mokr, pa ne se porivat bo gdo padu pod auto, pa take fore. Mi na vse te fore fintiramo gluhce kukr Sten pa Oli. Največ štos je zmeri k gremo čez most, sej so čist zelen od straha, k cvikajo kdaj bo kdo koknu u vodo tak k so planke razjebane. Takrat k so zelen pa tuljo še bl, pa tud bl visok. Mi pa še bl fintiramo.

Matr, a ti sploh veš kok je zajeban zapet klipsne od pancrjev. Ampak ta brihtn smo se prec znajdl tko, da nam jih zapenajo Tastari. Sej jih zdej že skor usem razen nekej maminih lubčkov k se rajši sami matrajo. Matr so blesov. Sej so Tastar plačan za to, a ne!

No na sneg je kr luštn, loh k bi blo pa bl kot supr. Ti povem, da noben ni čist zihr, če zna kdo od naših Tastarih sploh orng šopat tko k Križaj al pa Franko, al pa se delajo sam važne. Do zdej itak vozjo sam pred vrsto al pa za vrsto pa se kr naprej producirajo s tistm gor dol, pa kolena naprej, pa vbod palce, pa paz na zgorno ramo, pa prtisn na spodno smučko pa te fore. Matr so butast kuko nej zmeri mislm kera je spodna smučka k je pa zmeri druga. Da b se pa smučajne piflu mi pa še na pamet ne pade sej še v šoli piflam sam pred šolsko al pa kontrolko. Veš kva je tud zajeban niti enkrat ns ne pstijo, da bi mal sami po svoje šopal. Mislm da cvikajo da bi jih nažgal k so take sere. Sej sploh ne pstijo vozt šus.

Popoudan se tud zmer zmisljo kšno gnjavažo. Ponavad ns vlečejo na kšn izlet pol pa celo pot penjo k ns ne morjo preštēt vsake pou minute, če dobr šibamo sm pa ke. Tko pol štejejo vsaj 5 x vsako minuto pa vsak drgač prešteje. Včeri je en Starc čist pošizdu k me je dobu k sm stau na oknu pa trgu ledene

Vabimo vas na izlet

9. marca gremo na Snežnik (1796 m). Izlet vodi Tone Krisper. Priključili se bomo organiziranemu pohodu v sestavi MDO ljubljanskih planinskih društev. Z avtobusom se zapeljemo do Sviščakov, od tam pa po zgaženi poti do vrha Snežnika. Vrh spada med vrhove razširjene poti, Poti Lj. - Rijeka, Pot E-6, Pot od Snežnika do Snježnika.

23. marca pa vas vabimo, da greste z nami na Pugled, kamor nas bo vodil Tone Kresnik. Pot bomo začeli na Urhu nad Dobrunjami. Od tam se pot počasi vzpenja proti Orlam, kjer se položi in postane razgledna. Najbolj strmi del pohoda je vzpon na Molnik (582 m), vendar se naprej pot zravnava. Po kolovozu pridemo do Repče in do Malega Lipoglava, kjer je krajši postanek. Do Velikega Lipoglava, kjer bo tudi proslava, je še 15 minut, tam nas čaka malica in daljši počitek. Domov se vračamo preko Pugleda in Podlipoglava v Sostro, kjer je končna postaja mestnega avtobusa številka 13.

UPRAVNI ODBOR
PLANINSKEGA DRUŠTVA SATURNUS

Že dvajseti smo se planinci Slovenije odpravili na pobočja Stola, da bi počastili spomin na padle borce Cankarjevega bataljona - jeseniške čete, ki so se 20. februarja 1942 tu borili proti okupatorju in domačim izdajalcem.

Vsako leto žal ne moremo obiskati spominskega obeležja na vrhu Stola, kjer je padel Jože Koder, ker nam to preprečujejo nevarne razmere. Organizator tega množičnega pohoda, ki se ga vsako leto udeleži več tisoč ljudi, zato pripravljajo obisk spominskih obeležij, kjer so naši partizani prav tako padali pod sovražnikovimi streli.

Saturnški planinci se že od leta 1971 vsako leto udeležujemo tega spominskega pohoda. Posnetek je z XI. pohoda na Stol leta 1976.

T.K.

sveče k so prima za lizat. Tko je forsiru svoje glasilke, da sm mislu, da mu bojo pregorele. Zjou je da b loh k trešču 10 metrov dol pa se ubou. Ti povem ziher je ena reva pa zihr ni ankol brau unih stripov od Pauka k laz po strehah pa nkol ne pade. Starc je bil pol čist zelen. Brez veze ti pravm.

Use sm že pogruntu edin veš kva mi ni jasn a te Starci sploh kdaj spijo. Zadnč sm glih signaliziru po morzeju sej veš z copatom po sten ke v tretjo sobo, pa je en prtulu, da je ura že ena pa, da sm slabš k un detl iz risanke. Prec pol je pa še Tomaž strmoglavu iz zgorngra pograda direkt na pinč. Ta tip je še ponoč zmešan. Podneu je pa tko že ziher 12 x zgubu rokavice. Še preden je dobr prletu na tla sta bla že dva u sob prec pol pa še tršica. Matr so žlabudral pa se razburjal k so ga spet stlačil na njegov pograd. Žlabudrajo kr velik ampak kej rečt orng tko k moj fotr se pa ne upajo. Takrat je tud un neki žlabudrou k sm pozabu pulover oblečt pod bundo pa ga nism šlivu. Ampak je blo tko mraz, da sm mislu, da bom zmrznu. No pol mu je pa le pršlo pa mi je dau svoj pulover k mi je gledu vn iz bunde zebl me pa vseen ni.

Je bil pa zato on tko zmrznen k pingvin, kar je pa čist prou, sej je tko u službi pa te finte.

Ti povem Tastar že tko žalostn zgle-dajo po teh par dnevih, da je za zjokat. Do konc tečaja bojo tko zjeban, da bojo tak k cune. Zdele sm se spomnu, da nism zihr če sm svojim Tovaršu plaču use čaje k on zalaga na smučiš, ampak sej je vse en klinc sej ma dost veliko plačo.

Veš mal mi je žou k ne bomo med prvim trem sobam zato k so Tovarši pa Tršica nabavl take prima značke.

Bom počas nehu, sej ti bom use finte tko doma al pa u šol povedu, pa kva bo na tekni ta zadn dan tud. Matr še zdej nočjo povedat a bomo vozil slalom a vesleslalom. Jes bi tko najrajš vozu šus sam ti povem Starci nimajo pojma kuko se šiba tko k Curbrign al pa Klamr. Pozdrau še Janita če ga boš kej vidu.

Mare

P.S. Prejle je pršibu najbl tečen Tovarš pa me je nateru, da sm si dau sam sušit rokavice. Mater mu! Zdej se mu pa še to ne lub pa misl da bo mene teru. Jutr mu bom tako ušpiču, da bo zelen k flaša od Radajnerja.

